

Sygn. akt VIII C 828/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2015 roku

Sąd Rejonowy w Kielcach Wydział VIII Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Katarzyna Latała

Protokolant sekr. sądowy Agnieszka Nowek

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2015 roku w Kielcach

na rozprawie

sprawy z powództwa M. P. (1)

przeciwko K. K.

o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego lub prawa

I. oddała powództwo;

II. zasądza od M. P. (1) na rzecz K. K. kwotę 617,00 zł (sześćset siedemnaście złotych) tytułem kosztów procesu.

SSR Katarzyna Latała

Sygn. akt VIII C 828/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 2 czerwca 2015 roku wniesionym przeciwko pozwanemu K. K., powód M. P. (1) domagał się ustalenia nieistnienia pomiędzy powodem a pozwanym stosunku prawnego w postaci prawa współposiadania przez K. K. lokalu mieszkalnego oznaczonego nr (...) w budynku nr (...) położonym przy ul. (...) w K. oraz zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu.

W uzasadnieniu powód podniósł, że jest on zameldowany w mieszkaniu przy ulicy (...) w K. i zamieszkuje tam od 15 lat do chwili obecnej. W. K. w mieszkaniu przy ul. (...) w K. zamieszkiwała sama, a później po ślubie - z mężem K. K., który nigdy nie był tam zameldowany. Mieszkanie na ulicy (...) w K. W. K. objęła w posiadanie na skutek zamiany z zięciem, pozostawiając swoje mieszkanie córce i zięciowi na Os. (...) w K.. Na skutek tego, że lokal przy ul. (...) w K. stopniowo ulegał degradacji, co zagrażało zdrowiu i życiu mieszkańców, nadzór budowlany wydał decyzję o tym, by Urząd Miasta w K. przydzielił lokatorom inny lokal zamienny. Po przyznaniu innego lokalu, W. K., zamiast zameldować męża w lokalu mieszkalnym położonym ul. (...) w K., dopisała go do umowy najmu w/w lokalu. Pozwany nigdy nie posiadał żadnego mieszkania w K., a od 1996 roku zaczął zamieszkiwać ze swoją żoną W. K. w lokalu mieszkalnym położonym ul. (...) w K.. W mieszkaniu tym zamieszkiwali oni razem, jednak ich stosunki pogorszyły się, a pozwanemu coraz częściej zdarzało się, że wychodził z domu i wracał dopiero po około miesiącu, by zabrać czyste rzeczy i znów zniknął, ponownie pojawiając się za jakiś czas, zaczął coraz częściej nadużywać alkoholu i znęcać się fizycznie i psychicznie nad W. K.. Z racji ciągle pogarszającego się stanu zdrowia W. K. oraz coraz bardziej nagannego zachowania pozwanego to w trosce o swoje zdrowie i bezpieczeństwo zameldowała ona w lokalu mieszkalnym położonym ul. (...) w K. swojego syna- M. P. (1) w 2000 roku, który do tej pory zamieszkuje w tym lokalu. Powód wskazał, że K. K., po zawale serca

W. K. w 2005 roku stopniowo się od niej izolował, by ostatecznie opuścić mieszkanie położone przy ul. (...) w K. dobrowolnie i zamieszkał on u swej przyjaciółki, zabierając z w/w lokalu wszystkie swoje osobiste rzeczy. Powód wskazał, że W. K. wymieniła wówczas zamek w drzwiach wejściowych lokalu mieszkalnym położonym ul. (...) w K., do którego klucz nie został udostępniony pozwanemu. Stan taki trwa do chwili obecnej, gdyż pozwany nie przebywa w przedmiotowej nieruchomości. Mimo tego w dniu 12 maja 2009 roku wniósł on o przywrócenie posiadania mieszkania położonego w K. przy ul. (...). Ostateczne żądanie sprecyzował tak, że wniósł o przywrócenie posiadania mieszkania poprzez zobowiązanie W. K. do wydania mu klucza do środkowego zamka w drzwiach i umożliwienie mu ponownego zamieszkania w przedmiotowym mieszkaniu. Dnia 16 marca 2010 roku Sąd Rejonowy w Kielcach w sprawie sygn. akt I C 237/09 przywrócił K. K. współposiadanie w/w lokalu mieszkalnego poprzez nakazanie W. K. wydania mężowi klucza do środkowego zamka w drzwiach wejściowych do tego lokalu i nakazał jej umożliwienie K. K. ponowne zamieszkanie w powyższym lokalu. Dnia 25 lutego 2014 roku Sąd Okręgowy w Kielcach rozwiązał małżeństwo K. K. oraz W. K. poprzez rozwód. Na rozprawie przed Sądem Okręgowym w Kielcach pozwany przyznał, że nie mieszkał w mieszkaniu przy ul. (...) w K. od 2008 roku. W. K. zmarła 11 kwietnia 2015 roku. Od tej daty w przedmiotowym lokalu zamieszkuje wyłącznie powód i to on partycypuje w kosztach utrzymania mieszkania oraz ponosi wszelkie opłaty związane z jego utrzymaniem. Powód wskazał, że pozwany od dnia wyprowadzki (co najmniej od 2006 roku) nie pojawia się w przedmiotowym mieszkaniu, nie korzysta z prawa przywróconego współposiadania, nie interesuje się on tym lokalem i nie partycypuje w kosztach jego utrzymania. Powód podniósł, że pozwany K. K. nie manifestuje swego władztwa nad tą rzeczą, nie pojawia się w mieszkaniu przy ul. (...) w K. w dowolnych dla siebie chwilach, nie deklaruje ani powodowi, ani innemu członkowi rodziny M. P. (1) chęci powrotu do tego lokalu. Zdaniem powoda świadczy to o tym, że nie pozwany nie posiada woli współposiadania mieszkania położonego przy ul. (...) w K.. Powód jest natomiast następcą prawnym zmarłej W. K., zameldowanym w przedmiotowym mieszkaniu od co najmniej 15 lat, który po jej śmierci, objął lokal w faktyczne posiadanie. (k.2-6)

W odpowiedzi na pozew pozwany K. K. nie uznał powództwa i wniósł o jego odrzucenie, względnie oddalenie w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu zarzucił on, że powód M. P. (1) wniósł do Sądu Rejonowego w Kielcach pozew o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego między powodem a pozwanym w postaci prawa współposiadania przez K. K. lokalu mieszkalnego oznaczonego nr (...) w budynku nr (...) położonym w K. przy ulicy (...). Wyrokiem z dnia 16 marca 2010 r. sygn. akt I C 237/09 Sąd Rejonowy w Kielcach przywrócił K. K. współposiadanie lokalu mieszkalnego oznaczonego nr (...) w budynku nr (...) położonym w K. ul. (...) poprzez nakazanie W. K. wydania K. K. klucza do jej środkowego zamka w drzwiach wejściowych do tego lokalu i nakazanie jej umożliwienia powodowi ponownego zamieszkania w lokalu. Pozwany zarzucił, że wobec tego, iż w 2010 r. toczyła się już sprawa o przywrócenie posiadania dotycząca przedmiotowego lokalu i sąd potwierdził prawo pozwanego do współposiadania przedmiotowego lokalu, wytoczone w niniejszej sprawie powództwo przez powoda w chwili obecnej ulec powinno odrzuceniu. Z ostrożności procesowej w razie gdyby Sąd Rejonowy w Kielcach nie odrzucił pozwu, pozwany wniósł o oddalenie powództwa. Zarzucił on, że pomiędzy nim a pozwanym nie ma stosunku współposiadania przedmiotowego lokalu ale tylko dlatego, że tym współposiadaczem nie jest powód i nie wpuszcza pozwanego do lokalu położonego przy ul. (...) w K. bez żadnej podstawy prawnej. Pozwany zarzucił, że umowa najmu w/w lokalu mieszkalnego z dnia 01.02.1996 r. była zawarta pomiędzy W. K. i pozwanym. Zgodnie zaś z art. 336 k.c. Posiadaczem rzeczy jest zarówno ten, kto nią faktycznie włada jak właściciel (posiadacz samoistny), jak i ten, kto nią faktycznie włada jak użytkownik, zastawnik, najemca, dzierżawca lub mający inne prawo, z którym łączy się określone władztwo nad cudzą rzeczą (posiadacz zależny). Wyrokiem z dnia 25 lutego 2014 roku sygn. akt I C 3443/12 Sąd Okręgowy w Kielcach rozwiązał małżeństwo K. K. oraz W. K. poprzez rozwód. W dalszej konsekwencji powyższy wyrok spowodował, iż W. K. i K. K. stali się współposiadaczami spornego lokalu położonego przy ul. (...) w K.. W. K. zmarła 11 kwietnia 2015 r. pozwany zarzucił, że powodowi wydaje się, iż wstąpił on w stosunek najmu w/w lokalu w oparciu o art. 691 § 1 k.c. Jednakże zdaniem pozwanego tak nie jest, a to z uwagi na treść art. 691 § 5 k.c., który wskazuje, iż przepisów art. 691 § 1-4 k.c. nie stosuje się w razie śmierci jednego ze współnajemców lokalu mieszkalnego. Co za tym idzie zdaniem pozwanego powód nie jest nawet posiadaczem powyższego lokalu położonego przy ul. (...) w K., za którego się uważa. Pozwany zarzucił, że powód w rzeczywistości przebywa w lokalu położonym przy ul. (...) w K., a jedynie wymienił zamki w sąsiednim lokalu nr (...) i uniemożliwia do niego wstęp pozwanemu. Pozwany zarzucił, że niezależnie od powyższej argumentacji twierdzenia powoda zawarte w pozwie nie polegają na

prawdzie, albowiem wyrokiem z dnia 16 marca 2010 roku Sąd Rejonowy w Kielcach w sprawie sygn. akt I C 237/09 przywrócił K. K. współposiadanie w/w lokalu mieszkalnego poprzez nakazanie W. K. wydania mężowi klucza do środkowego zamka w drzwiach wejściowych do tego lokalu i nakazał jej umożliwienie K. K. ponowne zamieszkanie w powyższym lokalu. Powód natomiast jest tylko i wyłącznie zameldowany w przedmiotowym lokalu i to co więcej było to jedynie zameldowanie na pobyt tymczasowy, na co zgodził się kilka lat temu pozwany. W chwili obecnej natomiast powód w rzeczywistości podejmuje działania mające na celu „pozbycie” się pozwanego z tego lokalu w tym celu, iż jak wynika z zeznań sąsiadów wykonuje tam remont, siłą uniemożliwia pozwanemu wstęp do lokalu z którego zapewne pragnie czerpać korzyści finansowe lub też udostępnić go komuś według swojego uznania. Pozwany zarzucił, że został siłą pozbawiony posiadania tego lokalu w momencie kiedy przebywał na leczeniu w szpitalu. Pomimo uzyskania prawomocnego wyroku pozwany miał problem z jego wyegzekwowaniem. Jako człowieka osiemdziesięcioletniego nie stać go było na uzyskanie fachowej pomocy prawnej w zakresie egzekucji wyroku sądowego. Pozwany zarzucił, że przez cały czas trwania stosunku najmu manifestował poprzez swoje zachowanie prawa do posiadania lokalu położonego przy ul. (...) w K..(k.32-35)

Postanowieniem z dnia 28 września 2015 r. wydanym w niniejszej sprawie Sąd Rejonowy w Kielcach odmówił odrzucenia pozwu.(k.67)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 1 lutego 1996 r. pomiędzy (...) Przedsiębiorstwem (...) w K. jako wynajmującym oraz W. K. i K. K. jako najemcami zawarta została umowa najmu lokalu nr (...) położonego w K. przy ul. (...), na czas nieoznaczony.

Dowód: umowa najmu lokalu mieszkalnego z dnia 01.02.1996r. (k.38-42)

Wyrokiem z dnia 16 marca 2010 r. sygn. akt I C 237/09 Sąd Rejonowy w Kielcach przywrócił K. K. współposiadanie lokalu mieszkalnego oznaczonego nr (...) w budynku nr (...) położonym w K. przy ul. (...) poprzez nakazanie W. K. wydania K. K. klucza do środkowego zamka w drzwiach wejściowych do tego lokalu i nakazanie jej umożliwienia powodowi ponownego zamieszkania w powyższym lokalu.

Dowód: wyrok Sądu Rejonowego w Kielcach z dnia 16.03.2010r. sygn. akt I C 237/09 (k.31 akt I C 237/09 Sądu Rejonowego w Kielcach)

Wyrokiem z dnia 25 lutego 2014 r. sygn. akt I C 3443/12 Sąd Okręgowy w Kielcach rozwiązał przez rozwód małżeństwo pomiędzy W. K. z domu N. i K. K. zawarte w dniu 27 stycznia 1990 roku w Urzędzie Stanu Cywilnego w K. i zarejestrowane w księgach małżeństw pod numerem (...) – bez orzekania o winie oraz oddalił wnioski o eksmisję K. K..

Dowód: odpis wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 25.02.2014r. sygn. akt I C 3443/12 (k.45)

Decyzją z dnia 19 czerwca 2015 r. znak (...) Prezydent Miasta K. postanowił wymeldować K. K. z lokalu nr (...) położonego w K. przy ul. (...).

Decyzją z dnia 14 września 2015 r. znak (...) Wojewoda (...) po rozpatrzeniu odwołania K. K. od decyzji Prezydenta Miasta K. z dnia 19 czerwca 2015 r. znak (...) orzekającej o wymeldowaniu z pobytu stałego K. K. z lokalu nr (...) położonego w K. przy ul. (...), uchylił zaskarżoną decyzję w całości i umorzył postępowanie organu pierwszej instancji.

Dowód: akta (...) Prezydenta Miasta K.

W dniu 19 czerwca 2015 r. zawarta została umowa najmu lokalu nr (...) położonego w K. przy ul. (...), na czas nieoznaczony. Wynajmujący Gmina K. – Miejski Zarząd (...) w K. jako najemców wskazał M. P. (1) i K. K., przy czym umowę podpisał jedynie M. P. (1).

Dowód: umowa najmu lokalu mieszkalnego z dnia 19.06.2015r. (k.85-89)

Pismem z dnia 6 października 2015 r. Gmina K. – Miejski Zarząd (...) w K. wezwała M. P. (1) i K. K. do uregulowania zaległych należności czynszowych za zajmowany lokal nr (...) położony w K. przy ul. (...) w kwocie 9.652,24 zł w terminie 30 dni od daty otrzymania tego wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy najmu tego lokalu mieszkalnego i skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego o zapłatę i o eksmisję.

Dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 06.10.2015r. (k.90)

K. K. i W. K. w okresie trwania ich związku małżeńskiego zamieszkiwali wspólnie w lokalu nr (...) położonym w K. przy ul. (...). Po pewnym czasie ich stosunki pogorszyły się i nie później niż w 2005 roku K. K. opuścił mieszkanie położone przy ul. (...) w K. dobrowolnie i zamieszkał on u swej przyjaciółki, zabierając z w/w lokalu część swoich osobistych rzeczy. Następnie od 2010 roku K. K. zamieszkuje w mieszkaniu swojej siostry. W. K. w 2005 roku wymieniła wówczas zamek w drzwiach wejściowych lokalu mieszkalnym położonym ul. (...) w K., do którego klucz został udostępniony jej synowi M. P. (1). W. K. odmówiła natomiast wydania nowego klucza do tego lokalu K. K.. Stan taki trwa od 2005 roku do chwili obecnej, gdyż M. P. (1) odmawia wydania K. K. kluczy do drzwi wejściowych do przedmiotowego lokalu oraz odmawia wpuszczania K. K. do mieszkania położonego przy ul. (...) w K.. W chwili obecnej K. K. posiada dostęp wyłącznie do skrzynki na listy znajdującej się na klatce schodowej budynku położonego przy ul. (...) w K., skąd zabiera on adresowaną do niego korespondencję, natomiast nie ma on dostępu do wnętrza lokalu mieszkalnego położonego przy ul. (...) w K. oraz przyporządkowanego do tego lokalu pomieszczenia piwnicznego. W przedmiotowym lokalu mieszkalnym oraz przynależnym do niego pomieszczeniu piwnicznym znajdują się do chwili obecnej stanowiące własność K. K. meble w postaci wersalki i szafki, ubrania, talerze, szklanki, narzędzia, choinka, lampki choinkowe. Po opuszczeniu przez K. K. lokalu mieszkalnego położonego przy ul. (...) w K. od 2005 roku do chwili obecnej nie uiszcza on na rzecz Gminy K. – Miejskiego Zarządu (...) w K. należności czynszowych za ten lokal.

Dowód: zeznania P. C. (k.92), zeznania K. C. (k.92-93), zeznania M. P. (1) (k.93), zeznania K. K. (k.93-94)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jest w całości bezzasadne.

Okoliczności faktyczne w niniejszej sprawie pozostawały niemal w całości poza sporem i wynikały ze zgromadzonych w sprawie dokumentów na które złożyły się: umowa najmu lokalu mieszkalnego z dnia 01.02.1996r. (k.38-42), wyrok Sądu Rejonowego w Kielcach z dnia 16.03.2010r. sygn. akt I C 237/09 (k.31 akt I C 237/09 Sądu Rejonowego w Kielcach), odpis wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 25.02.2014r. sygn. akt I C 3443/12 (k.45), akta (...) Prezydenta Miasta K., umowa najmu lokalu mieszkalnego z dnia 19.06.2015r. (k.85-89) i wezwanie do zapłaty z dnia 06.10.2015r. (k.90), których wiarygodności żadna ze stron nie kwestionowała, wobec czego nie wzbudziły one również wątpliwości Sądu w tym zakresie. Sąd również oparł się na zeznaniach świadków P. C. (k.92) i K. C. (k.92-93) złożonych na okoliczność czy pozwany wynajmuje przedmiotowy lokal oraz czy ma możliwość dostania się do tego lokalu, a jeżeli nie to z jakich przyczyn i czy opłacał czynsz za lokal, oraz zeznań powoda M. P. (1) (k.93) i pozwanego K. K. (k.93-94) złożonych na okoliczność czy pozwany zajmuje przedmiotowy lokal a jeżeli nie to z jakich przyczyn. Powyższym zeznaniom w zakresie okoliczności istotnych dla wyjaśnienia przedmiotu sprawy Sąd dał wiarę w całości, albowiem zeznania te są logiczne, spójne, wyczerpujące i wzajemnie zbieżne. Zeznania powoda M. P. (1) i pozwanego K. K. oraz wyżej wskazanych świadków były ze sobą w zasadniczych i mających kluczowe znaczenie kwestiach wzajemnie zbieżne i zgodne, zwłaszcza co do ustalenia czy pozwany K. K. zajmuje przedmiotowy lokal a jeżeli nie to z jakich przyczyn jak również czy pozwany opłaca czynsz za lokal mieszkalny położony przy ul. (...) w K..

Zgodnie z art. 336 k.c. posiadaczem rzeczy jest zarówno ten, kto nią faktycznie włada jak właściciel (posiadacz samoistny), jak i ten, kto nią faktycznie włada jak użytkownik, zastawnik, najemca, dzierżawca lub mający inne prawo, z którym łączy się określone władztwo nad cudzą rzeczą (posiadacz zależny). Z kolei przepisy art. 339 k.c. oraz art. 340 k.c. wprowadzają domniemania faktyczne, zgodnie z którymi domniemywa się, że ten, kto rzeczą faktycznie włada, jest posiadaczem samoistnym oraz że domniemywa się ciągłość posiadania. Niemożność posiadania wywołana przez

przeszkodę przemijającą nie przerywa posiadania. Na podstawie art. 343¹ k.c. do ochrony władania lokalem stosuje się odpowiednio przepisy o ochronie posiadania.

Zgodnie z treścią art. 189 kpc powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

Uwzględnienie powództwa zgodnie z art. 189 kpc wymaga spełnienia dwóch podstawowych przesłanek, tj. istnienia interesu prawnego w żądaniu udzielenia ochrony prawnej przez wydanie wyroku ustalającego oraz istnienia bądź nieistnienia danego stosunku prawnego bądź prawa (w zależności od rodzaju żądania udzielenia ochrony prawnej). Obie przesłanki muszą być spełnione łącznie w dniu zamknięcia rozprawy, nie zaś w dniu wytoczenia powództwa (art. 316 § 1 kpc).

Interes prawny w rozumieniu art. 189 jest kategorią obiektywną. Jest to obiektywna (czyli rzeczywiście istniejąca), a nie tylko hipotetyczna (czyli w subiektywnym odczuciu strony) potrzeba prawna uzyskania wyroku odpowiedniej treści występująca wówczas, gdy powstała sytuacja rzeczywistego naruszenia albo zagrożenia naruszenia określonej sfery prawnej. Praktycznie rzecz biorąc, interes prawny występuje wtedy, gdy sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości, a jednocześnie interes ten nie podlega ochronie w drodze innego środka (wyroki SN: z 4 października 2001 r., I CKN 425/2000, LexisNexis nr 384439; z 8 maja 2000 r., V CKN 29/2000, LexisNexis nr 385519; z 9 lutego 2012 r., III CSK 181/2011, OSNC 2012, nr 7-8, poz. 101, LexisNexis nr 3888813; z 14 marca 2012 r., II CSK 252/2011, LexisNexis nr 3950638; wyrok SA w Poznaniu z 5 kwietnia 2007 r., III AUa 1518/2005, LexisNexis nr 1369103; postanowienie SA w Poznaniu z 28 września 2012 r., I ACz 1611/2012, LexisNexis nr 3996289, Lex nr 1220598).

Brzmienie art. 189 kpc wyklucza natomiast możliwość ustalenia faktu bądź stanu faktycznego. Istota stosunku prawnego stanowi przedmiot licznych wypowiedzi, które ujawniają różnice poglądów (zob. Z. Ziemiński, O metodzie analizowania stosunku prawnego, PiP 1967, z. 2, s. 193 i n.). Według A. Woltera (Prawo cywilne zarys części ogólnej, Warszawa 1979, s. 109), stosunkiem prawnym jest taki stosunek między ludźmi lub jednostkami organizacyjnymi, uznanymi przez normę prawną za podmioty prawa, w którym podmioty te mają wynikające z dyspozycji normy prawnej uprawnienia i obowiązki, realizacja zaś tych uprawnień i obowiązków zagwarantowana jest przymusem państwowym. Pojęcie stosunku prawnego w doktrynie przybliżają E. Nowińska, M. du Vall (Powództwo o ustalenie w sprawach z zakresu własności przemysłowej - artykuł dyskusyjny..., s. 337 i n.), stwierdzając, że chodzi o wyróżnione przez normy prawne zachowanie lub kompetencje podmiotu uprawnionego, któremu podporządkowane są określone obowiązki innego podmiotu. Stosunek prawny może wynikać zarówno z umowy, jak i z czynu niedozwolonego. W odniesieniu do pojęcia prawa z art. 189 kpc chodzi o prawo podmiotowe, unormowane w prawie przedmiotowym. Niewątpliwie jest, że żądanie pozwu ustalenia stosunku prawnego (art. 189 kpc) powinno dokładnie określać ten stosunek, zarówno pod względem przedmiotowym, jak i podmiotowym (wyrok SN z dnia 22 września 1999 r., I PKN 263/99, OSNAPiUS 2001, nr 12, poz. 36).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, iż osoba władająca lokalem mieszkalnym jako jego posiadacz nie może skutecznie dochodzić, na podstawie art. 189 k.p.c., ustalenia, że innym osobom przysługuje lub nie przysługuje posiadanie danego lokalu mieszkalnego. Posiadanie nie jest bowiem ani prawem podmiotowym, ani też stosunkiem prawnym, a tylko takie zdarzenia prawne podlegają ustaleniu w drodze powództwa wytoczonego w trybie art. 189 kpc.

Z art. 336 k.c. wynika, że posiadanie jest określonym rodzajem władztwa nad rzeczą. W rozumieniu tego przepisu na posiadanie składają się dwa elementy: element fizyczny (corpus) oraz element psychiczny (animus). Najogólniej rzecz ujmując, corpus oznacza, że pewna osoba znajduje się w sytuacji, która daje jej możliwość władania rzeczą w taki sposób, jak mogą to czynić osoby, którym przysługuje do rzeczy określone prawo, przy czym nie jest konieczne efektywne wykonywanie tego władztwa. Animus zaś oznacza wolę wykonywania względem rzeczy określonego prawa dla siebie. Wola ta wobec otoczenia wyraża się w takim postępowaniu posiadacza, które wskazuje na to, że uważa

się on za osobę, której przysługuje do rzeczy określone prawo. Zamiar władania rzeczą "dla siebie" pozwala odróżnić posiadanie od dzierżenia (zob. uwagi do art. 338 k.c.). Posiadanie może być wykonywane przez jedną lub większą liczbę osób. W tym drugim wypadku mówimy o współposiadaniu. Mamy z nim do czynienia wówczas, gdy rzecz znajduje się we wspólnym władaniu kilku osób, które władają nią w taki sposób, jak to czynią współwłaściciele, współnajemcy lub mający inne prawo, z którym łączy się określone władztwo nad cudzą rzeczą, przy założeniu, że czynią to z wolą wykonywania wspólnego prawa. Artykuł 336 k.c. wyróżnia dwa rodzaje posiadania: posiadanie samoistne i posiadanie zależne. Posiadaczem samoistnym rzeczy jest ten, kto nią włada jak właściciel, wyrażając tym samym wolę wykonywania w stosunku do niej prawa własności. Posiadaczem zależnym natomiast jest ten, kto włada rzeczą w zakresie innego prawa niż prawo własności, na przykład użytkownika (art. 252 k.c.), zastawu (art. 306 k.c.), najmu (art. 659 k.c.), dzierżawy (art. 693 k.c.). Nie rości więc on sobie do rzeczy prawa własności, lecz zachowuje się tak jak uprawniony z innego prawa, z którym łączy się określone władztwo nad rzeczą.

Posiadanie nie jest natomiast prawem podmiotowym, a jedynie, według dominującego poglądu, **stanem faktycznym** (tak m.in. A. Kunicki (w:) System prawa cywilnego, t. II, 1977, s. 839 i n.; J. Ignatowicz (w:) Komentarz, t. I, 1972, s. 765; E. Gniewek, Komentarz, 2001, s. 775; pogląd odmienny A. Stelmachowski, Istota i funkcja posiadania, Warszawa 1958, s. 54, który uważa posiadanie za prawo podmiotowe), z którym kodeks cywilny wiąże szereg skutków prawnych. W szczególności posiadanie prowadzi do nabycia w drodze zasiedzenia prawa własności (art. 172 i n. oraz art. 174 i n. k.c.), niektórych służebności gruntowych (art. 292 k.c.), służebności przesyłu (art. 305¹ w zw. z art. 292 k.c.). Posiadacz w dobrej wierze nabywa własność pożytków, jakie rzecz przynosi (art. 224 k.c.); z posiadania wynikają roszczenia posiadacza w stosunku do właściciela, na przykład o zwrot nakładów (art. 226-227 k.c.), o wykup działki gruntu zajętej pod budowę (art. 231 § 1 k.c.). Od uzyskania posiadania uzależnione jest w określonych wypadkach nabycie prawa (por. np. art. 155 § 2, art. 169 § 1, art. 181, art. 307 § 1 k.c.). Z tego też względu, skoro posiadanie jest chronionym przez prawo cywilne stanem faktycznym z którym kodeks cywilny wiąże szereg skutków prawnych, natomiast nie jest ani prawem podmiotowym, ani też stosunkiem prawnym, nie może ono podlegać ustaleniu w drodze powództwa wytoczonego w trybie art. 189 kpc.

Zauważyć w niniejszej sprawie należy, iż powód M. P. (1) w treści wniesionego w niniejszej sprawie pozwu w sposób wyraźny domagał się ustalenia nieistnienia pomiędzy powodem a pozwanym **współposiadania** przez K. K. lokalu mieszkalnego oznaczonego nr (...) w budynku nr (...) położonym przy ul. (...) w K.. Powód nie domagał się natomiast w niniejszej sprawie ustalenia nieistnienia po stronie pozwanego K. K. stosunku najmu, prawa własności albo też jakiegokolwiek innego prawa cywilnego w stosunku do lokalu mieszkalnego oznaczonego nr (...) w budynku nr (...) położonym przy ul. (...) w K.. Do dnia zamknięcia rozprawy w niniejszej sprawie powód nie zmodyfikował również żądania pozwu w niniejszej sprawie. Zauważyć natomiast należy, że zgodnie z art. 321 § 1 kpc sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. Powyższy przepis art. 321 § 1 kpc wyraża kardynalną zasadę wyrokowania dotyczącą przedmiotu orzekania, według której sąd związany jest żądaniem zgłoszonym przez powoda w powództwie (ne eat iudex ultra petita partium), a więc nie może wbrew żądaniu powoda (art. 187 § 1 pkt 1 kpc) zasądzić czegoś jakościowo innego albo w większym rozmiarze.

Samo istnienie po stronie powoda interesu prawnego w ustaleniu swojego prawa nie może więc mieć rozstrzygającego znaczenia. Jakkolwiek jego istnienie jest materialnoprawną przesłanką samego powództwa o ustalenie, to jednak - przede wszystkim - musi być równocześnie spełniona druga przesłanka, a mianowicie domaganie się ustalenia istnienia bądź nieistnienia danego stosunku prawnego bądź prawa (w zależności od rodzaju żądania udzielenia ochrony prawnej), a nie ustalenia faktu bądź stanu faktycznego. Tymczasem bezspornym w niniejszej sprawie był fakt, iż powód M. P. (1) skierował swój powództwo w niniejszej sprawie o ustalenie stanu faktycznego w postaci nieistnienia pomiędzy powodem a pozwanym współposiadania przez K. K. lokalu mieszkalnego oznaczonego nr (...) w budynku nr (...) położonym przy ul. (...) w K.. Powyższe żądanie pozwu nie mieści się zatem w granicach powództwa o ustalenie prawa lub stosunku prawnego, o którym mowa w art. 189 kpc.

Ubocznie w tym miejscu zauważyć należy, że prawomocnym wyrokiem z dnia 16 marca 2010 r. sygn. akt I C 237/09 Sąd Rejonowy w Kielcach przywrócił K. K. współposiadanie lokalu mieszkalnego oznaczonego nr (...) w budynku nr

(...) położonym w K. przy ul. (...) poprzez nakazanie W. K. wydania K. K. klucza do środkowego zamka w drzwiach wejściowych do tego lokalu i nakazanie jej umożliwienia powodowi ponownego zamieszkania w powyższym lokalu. Pozwany nie jest natomiast w stanie egzekwować swojego uprawnienia do ponownego zamieszkania w powyższym lokalu, ponieważ powód M. P. (1) odmawia mu wydania kluczy od drzwi wejściowych do tego lokalu. Nie budzi zatem wątpliwości Sądu fakt, że pozwanemu K. K. przysługuje współposiadanie lokalu mieszkalnego oznaczonego nr (...) w budynku nr (...) położonym w K. przy ul. (...).

Mając na uwadze powyższe należało zatem orzec o oddaleniu powództwa na mocy wyżej powołanych przepisów.

Orzeczenie w zakresie kosztów procesu oparto o przepis art. 98 § 1 i 3 kpc, który stanowi, że strona przegrywająca proces obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi koszty celowego dochodzenia praw lub celowej obrony. Koszty procesu, które poniósł pozwany K. K. wynoszą w niniejszej sprawie kwotę 617 zł na które złożyły się kwota 600 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika fachowego pozwanego w osobie adwokata (art. 98 § 3 w zw. z § 6 pkt 3 rozp. Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz.U. 2013 poz. 461 z późn. zm.) i kwota 17 złotych tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa (art. 1 ust 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 listopada 2006 roku o opłacie skarbowej (tekst jedn. Dz.U. 2012 poz. 1282 z późn. zm.) i taką też kwotę należało zasądzić od powoda M. P. (1) na rzecz pozwanego K. K., który wygrał sprawę w całości.

SSR Katarzyna Latała